

Estat de benestar

Tipus d'actuació estatal destinada a produir béns i serveis no rendibles per al sector privat. A partir de la teoria general del benestar són extretes una sèrie d'implícacions operatives que remarquen sobretot la possibilitat —sigui objectiva o valorativa— que l'estat garanteixi a tots els ciutadans uns nivells mínims de percepcions directes de llur treball, i especialment de serveis públics, assistencials i de previsió social. A la Gran Bretanya, pels volts de la Segona Guerra Mundial, s'estengué àmpliament aquesta filosofia econòmica, que restà plasmada, per exemple, amb el moviment portat per William Henry Beveridge al si del laborisme; els països escandinaus gaudiren també de la seva implantació capdavantera, i, així mateix, el *New Deal* nord-americà correspon als esquemes teòrics de l'estat del benestar. Pel que fa al finançament de la despesa pública adreçada a aquests fins, hom insisteix en l'exigència que es faci per imposició directa progressiva —personal o empresarial—, únic camí per a obtenir una veritable redistribució, la qual cosa és un objectiu central dins la doctrina de l'estat del benestar; les conquestes en el camp de la previsió social en són un altre objectiu instrumental bàsic. El model de l'estat de benestar que s'aplicà als països capitalistes després de la Segona Guerra Mundial —i que a Europa Occidental coincidí amb l'etapa de major prosperitat i estabilitat— es frenà amb l'anomenada crisi del petroli de l'any 1973, que posà de manifest les limitacions d'aquest model social i polític i les dificultats de mantenir una política de plena ocupació. La viabilitat de l'estat de benestar es qüestionà encara més amb l'anomenada *crisi fiscal de l'estat*: en un moment de recessió econòmica, l'estat no té prou ingressos per a fer front als seus compromisos i a la despesa creixent que implica qualsevol situació de crisi, ja que les càrregues i obligacions s'incrementen mentre que, paral·lelament, disminueixen els ingressos.

Reforma fiscal

O *reforma tributària*. Modificació profunda del sistema impositiu estatal, o local, és a dir, del marc i el contingut, més o menys total, de les lleis tributàries. Els objectius que orienten aquesta acció són els generals o bàsics de la política fiscal. És quan hom no creu que les millores desitjables puguin ésser assolides dins el mateix sistema *fiscal* que es presenta la necessitat de la seva reforma. Amb això es pretén de pujar el nivell de suficiència tributària, és a dir, de recaptació; millorar la distribució de la càrrega impositiva per fer-la més justa, des d'un determinat patró d'ètica social; assolir efectes econòmics positius, per exemple, millorar la competència; avançar en claredat, simplicitat i economia de recaptació; homologar-se amb altres sistemes fiscals que siguin punts de referència vàlids, etc. Pel que fa als 'instruments' d'aquestes accions, es tracta sobretot del disseny de nous tributs que passen a substituir o refundre els antics. En tot cas és el nou conjunt impositiu en comparació a l'anterior el que cal confrontar. Quant als condicionaments, cal remarcar la necessitat que l'administració tributària —els mitjans de control i la seva honestedat— sigui l'adequada per a l'aplicació del sistema fiscal adoptat. En el cas de la reforma fiscal del govern socialista espanyol, va representar un canvi profund en la fiscalitat del país. Per primera vegada es van primar els impostos directes, que graven les rendes, per sobre dels indirectes, que graven el consum d'uns determinats productes. L'augment dels ingressos de l'Estat es va destinar en bona part a les despeses socials (Seguretat Social, subsidis d'atur, etc.).

Impost sobre el Valor Afegit (IVA)

Impost indirecte, de tipus multifàsic sobre les vendes, amb caràcter no acumulatiu sobre el consum, i que grava el valor afegit en cadascuna de les fases del procés productiu. Es

calcula aplicant el tipus impositiu corresponent sobre la diferència entre el preu de venda i el preu de compra (valor afegit en la fase productiva), de manera que és un impost neutral que, en la darrera transacció, recau totalment sobre el consumidor final. Fou adoptat el 1986 per l'estat espanyol arran del seu ingrés a les Comunitats Europees (des del 1993 Unió Europea) i és d'aplicació general en tots els estats d'aquesta organització. L'IVA comunitari representa l'eix de la imposició indirecta de l'actual Unió Europea.

Impost sobre Activitats Econòmiques (IAE)

Impost que té com a fet imposable la realització d'una activitat econòmica, sense una relació directa amb el resultat que se n'obtingui. Entrà en vigor l'1 de gener de 1992 arran de la llei reguladora d'hisendes locals i els reials decrets 1175/1990 de 28 de setembre i 1259/1991 de 2 d'agost. Aquest tribut local nasqué d'una fusió de les antigues llicències fiscals d'activitats industrials i comercials, la dels professionals i artistes i de l'antic impost municipal sobre la radicació. La matèria imposable del tribut és bàsicament la mateixa que en el seu dia constituïa la base de la llicència fiscal. Per a determinar-ne la quota s'han de tenir en compte unes tarifes establertes als pressupostos generals de l'estat de cada any, on s'indica el preu de la superfície o de la potència instal·lada o consumida de cada activitat, entre altres variables sobre les quals s'hauran d'aplicar les quotes fixades pels ajuntaments, tant la municipal com l'índex de situació, que grava més o menys en funció de la ubicació del negoci a la ciutat o poble. La implantació del tribut provocà una forta contestació dels petits i mitjans empresaris, botiguers i autònoms durant els anys 1992 i 1993. Amb el pas del temps es normalitzà i esdevingué una de les grans fonts d'ingressos dels municipis.

Reforma laboral

Conjunt de mesures tendents a millorar alguns aspectes del món laboral o de les relacions laborals. En una reforma laboral d'un estat democràtic hi solen intervenir diversos sectors: govern, partits, patronal i sindicats.

Política d'ocupació

Política social del govern socialista que va intentar combatre les elevades taxes d'atur que, a començament dels anys vuitanta, eren les més altes d'Europa.

Pla d'Ocupació Juvenil

Llei de 1988 que introduïa els contractes temporals.

Contracte de treball

Negoci jurídic bilateral, que té per finalitat la creació d'una relació constituïda per l'intercanvi continuat entre una prestació de treball dependent i per compte d'altri i una prestació salarial. Pressuposa la cotització a la seguretat social. Hi ha diferents modalitats de contracte de treball segons la durada i altres condicions de la prestació.

Contracte temporal

O contracte de durada determinada. Modalitat de contracte de treball considerat com a excepció de la regla general del contracte indefinit. L'excepcionalitat de la seva durada prefixada s'ha de fonamentar en alguna de les causes que la llei justifica (realització d'una obra o servei determinats, circumstàncies especials derivades del mercat, del volum de feina, etc). Si aquest règim és superior a quatre setmanes i no es formalitza per escrit, transforma la durada determinada en contracte indefinit.

Contracte a temps parcial

Contracte de treball pel qual es presten serveis durant un nombre d'hores al dia, a la setmana, al mes o a l'any, però en nombre inferior al considerat com a habitual en l'activitat de què es tracta; pot ésser indefinit o de durada determinada.